

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ГРАДИШКА
ГРАДОНАЧЕЛНИК
ГРАДСКА УПРАВА

*Одјелјење за развој и
међународне пројекте*

Улица Видовданска 1А, 78400 Градишка, Република Српска
Тел.: ++ 387 51 810 300, Факс: ++ 387 51 814 689, Веб сајт: www.gradgradiska.com

РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ПОСЛОВНОГ СЕКТОРА У 2022. ГОДИНИ

Градишка, мај 2023. године

I. УВОД

Сарадња са пословним сектором града Градишка од стране Градске управе може се оцијенити као изузетно добра. Намјера Градске управе је да се отвореност, сарадња и добра комуникација и даље побољшава и додатно унапређује. У протеклом периоду Градска управа је учинила значајне напоре у поједностављењу административних процедура, прије свега када је ријеч о привредним субјектима, али и свим грађанима. Поједностављене процедуре побољшале су ефективност и ефикасност градске администрације, што је значајно утицало на брзину издавања неопходних дозвола (локацијски услови, грађевинска дозвола и употребна дозвола), али и свих осталих елемената који утичу на рад и функционисање привредних субјеката, а који су у надлежности Градске управе.

Са циљем добијања неопходних информација о стању и токовима у привреди, Градска управа једном годишње врши анкетирање привредних субјеката града Градишка. Намјера је да се на овај начин детектују проблеми и потребе привреде, те да се уз помоћ градских политика утиче на исте, како би се привредни амбијент града додатно унаприједио.

Анкета је сачињена од питања чијом анализом желимо добити одговоре на то каква је укупна пословна клима у граду, са каквим потешкоћама се привредници суочавају када је у питању радна снага, о нивоу инвестиција, факторима пословног окружења, задовољству привредника квалитетом комуналних услуга у граду, висином цијена градских комуналних такса и накнада, подстицајима које Градска управа додјељује, задовољству радом Привредног савјета, као и задовољству привредних субјеката радом Градске управе на стварању повољног пословног окружења. Упитник обухвата и планове везане за инвестиције, информације о пословним објектима, као и питања везана за недоступну квалификациону структуру на тржишту рада.

Анкета је проведена у децембру 2022. године, којом је обухваћено укупно 50 пословних субјеката са подручја града Градишка. Како би подаци добијени из упитника били што кориснији, резултати анкете су представљени у складу са постављеним питањима, након чега је урађена анализа и препоруке на основу резултата из анкетног упитника.

II. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ПО ПИТАЊИМА

2. Радна снага

2.1 Квалификациона структура запослених

Квалификациона структура запослених на дан попуњавања	2022.
Без школе	12
НК	273
ПК-НСС	74
КВ	609
ССС	1.330
ВКВ	53
Виша стручна спрема	76
ВСС 180 ECTS	79
ВСС 240 ECTS	279
Мастер 300 ECTS	82
Магистар	5
Доктор наука	2
УКУПНО	2.874

Напомена: Укупно 50 одговора.

Квалификациона структура запослених 2023. (план)	Број
Без школе	12
НК	254
ПК-НСС	80
КВ	797
ССС	1.360
ВКВ	58
Виша стручна спрема	80
ВСС 180 ECTS	93
ВСС 240 ECTS	311
Мастер 300 ECTS	84
Магистар	6
Доктор наука	3
УКУПНО	3.138

Напомена: Укупно 49 одговора.

2.2 Полна структура запослених

Полна структура запослених на дан попуњавања	Број
Жене	1.371
Мушкарци	1.503
УКУПНО	2.874

Напомена: Укупно 50 одговора.

Полна структура запослених 2023. (план)	Број
Жене	1.235
Мушкарци	1.610
УКУПНО	2.845

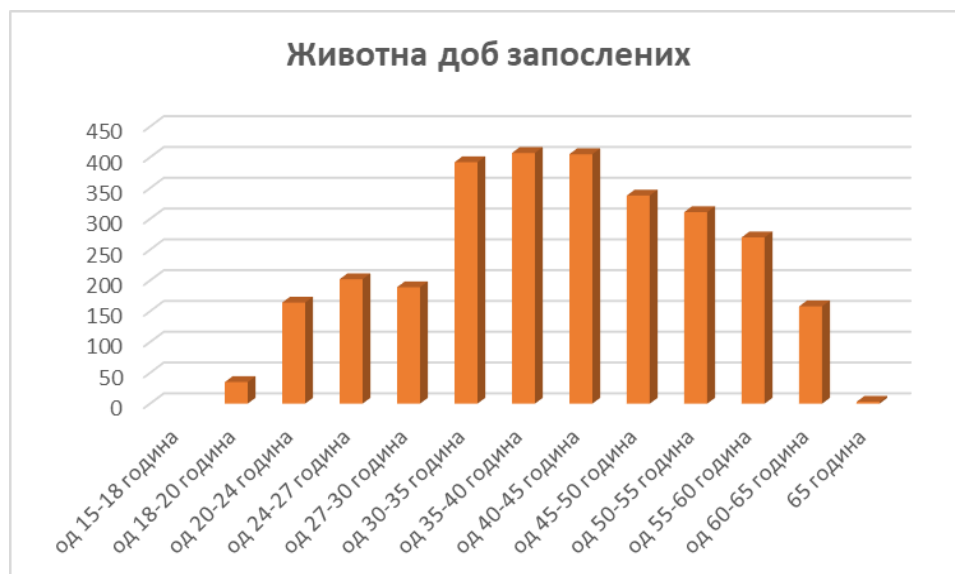
Напомена: Укупно 48 одговора.

2.3 Животна доб запослених

Животна доб запослених	
Од 15-18	0
Од 18-20	35
Од 20-24	164
Од 24-27	202
Од 27-30	189
Од 30-35	392
Од 35-40	407
Од 40-45	405
Од 45-50	338
Од 50-55	311

Од 55-60	270
Од 60-65	158
65 година	3
УКУПНО	2.874

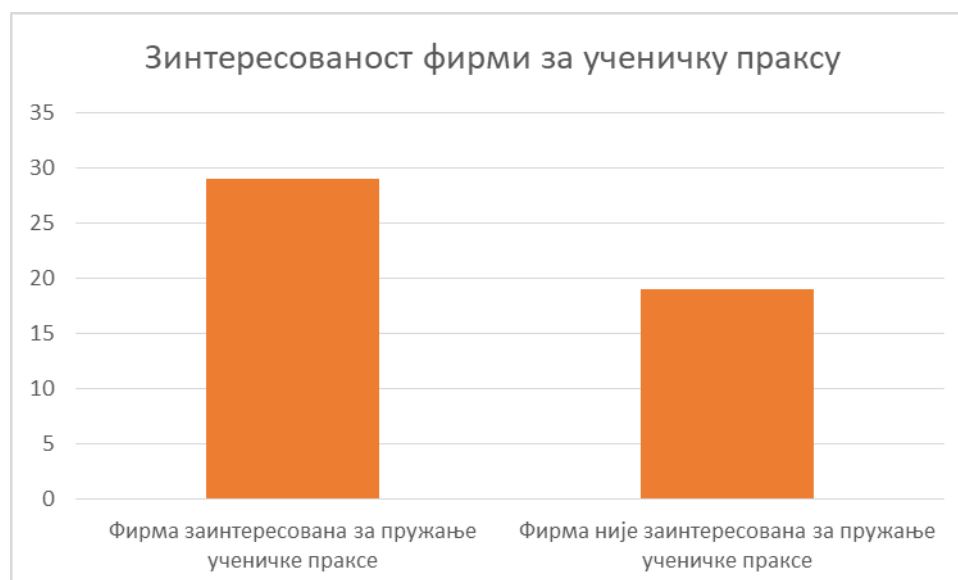
Напомена: Укупно 50 одговора.

2.4 Обављање ученичке праксе

Заинтересованост фирме за пружање ученичке праксе у просторијама фирме	Број
Фирма заинтересована за пружање ученичке праксе	29
Фирма није заинтересована за пружање ученичке праксе	19

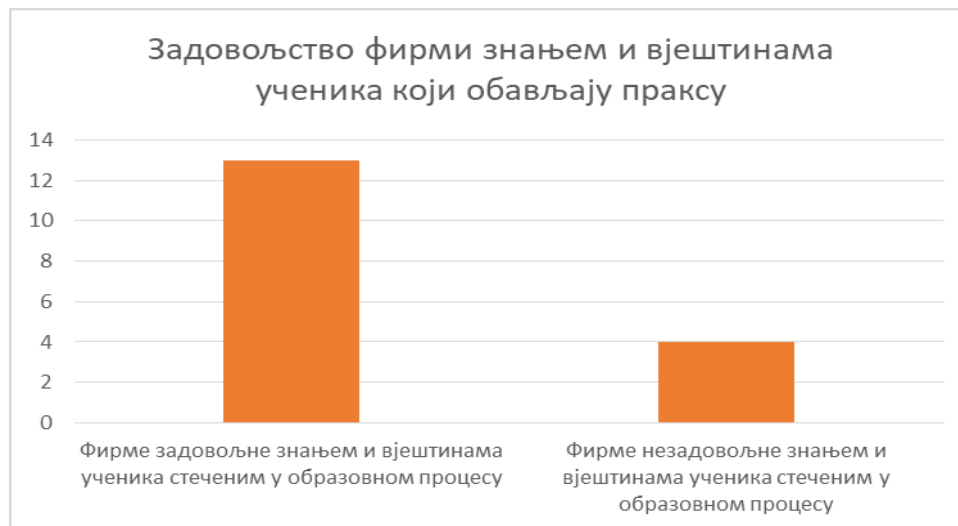
Напомена: Укупно 48 одговора.

2.5 Задовољство знањем и вјештинама ученика које су стекли у образовном процесу

Задовољство фирми које имају ученике на пракси, ученичким знањем и вјештинама које су ученици претходно стекли у образовном процесу	Број
Фирма задовољна знањем и вјештинама ученика стеченим у образовном процесу	13
Фирма није задовољна знањем и вјештинама ученика стеченим у образовном процесу	4
Укупан број фирми код којих ученици обављају праксу	17

Напомена: Укупно 17 одговора.

2.6 Видови мотивације за ученике/студенте за боље обављање практичне наставе

Видови мотивације за ученике/студенте које су фирме спремне понудити за боље обављање практичне наставе	Број
Стипендија	6
Мјесечна надокнада за период док ученик/студент похађа праксу у фирми	20
Топли оброк и превоз	9
Топли оброк	15
Превоз	1
Ништа	-
Остало	-

Напомена: Укупно 28 одговора.

2.7 Најпотребнија и недоступна занимања на тржишту рада

Редни број	Најпотребнија занимања код новог запошљавања
1.	Дипломирани инжењер машинства
2.	Дипломирани инжењер грађевине
3.	Доктор медицине-спец.педијатрије
4.	Магистар фармације
5.	Дипломирани економиста
6.	Медицински техничар
7.	Фармацеутски техничар
8.	Текстилни техничар
9.	ЦНЦ оператер
10.	Маш.техничар за ЦНЦ технологије
11.	Радник металске струке; обрада метала
12.	Дрвни техничар
13.	Пољопривредни техничар
14.	Техничар рачунарства
15.	Ветеринарски техничар
16.	Електротехничар
17.	Електричар
18.	Тесар
19.	Зидар
20.	Металостругар
21.	Резач метала
22.	Армирач
23.	Трговац
24.	Столار
25.	Тапетар
26.	Шивач
27.	Кројач
28.	Угоститељ
29.	Возач теретних возила
30.	Виљушкареста
31.	Варилац и бравар
32.	НК радник
33.	Сервисер апарата за точење горива
34.	Инсталатер грејне и расхладне технике
35.	Водоинсталатер
36.	Новинар
37.	ТВ камерман

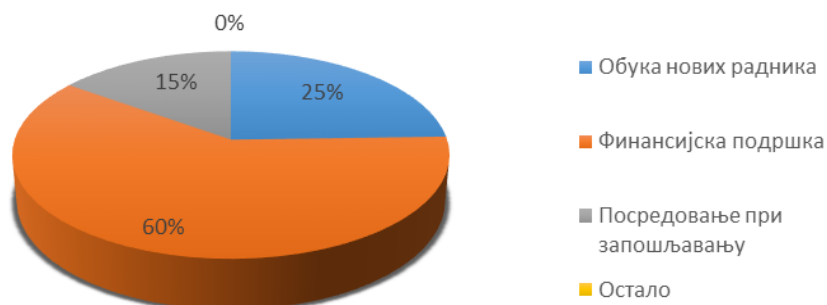
Редни број	Недоступна занимања на тржишту рада
1.	Доктор медицине-спец.педијатрије
2.	Дипломирани инжењер грађевине
3.	Дипломирани инжењер машинства
4.	Медицински техничар
5.	Техничар мехатронике
6.	ЦНЦ оператер
7.	Електричар
8.	Електротехничар
9.	Ливач
10.	Тесар
11.	Зидар
12.	Армирач
13.	Трговац
14.	Столار
15.	Шивач
16.	Кројач
17.	Текстилни техничар
18.	Сервисер апарата за точење горива
19.	Инсталатер грејне и расхладне технике
20.	Аутомеханичар
21.	Електротехничар-електроенергетичар
22.	Бравар
23.	Варилац
24.	Грађевински радник
25.	Возач
26.	Виљушкареста

2.8 Потребни видови подршке привредним субјектима у области запошљавања

Потребни видови подршке привредним субјектима у области запошљавања	Број
Обука нових радника	13
Финансијска подршка	32
Посредовање при запошљавању	8
Остало	0

Напомена: Укупно 44 одговора

Потребни видови подршке привредним субјектима у области запошљавања

2.9 Потребе за сезонском радном снагом на основу дефинисаног узорка

Потребе за сезонском радном снагом	Број
Привредни субјекат користи сезонску радну снагу	8
Привредни субјекат не користи сезонску радну снагу	41

Напомена: Укупно 49 одговора

Поријекло сезонске радне снаге	Број
Градишка	8
Иностранство	1

3. Улагање / инвестирање (износи у КМ)

Вриједност укупних улагања од оснивања	167.770.010,48
Вриједност укупних улагања у 2022. години	14.711.160,48
СТРУКТУРА УЛАГАЊА (износ у КМ)	
Грађевински објекти и простори	5.739.345,25
Машине, опрема и транспортна средства	7.809.007,77
Остало	468.824,46
Вриједност укупних улагања у 2023. години (план)	20.223.278,00
СТРУКТУРА УЛАГАЊА (износ у КМ)	
Грађевински објекти и простори	7.450.000,00
Машине, опрема и транспортна средства	11.347.778,00
Остало	1.125.500,00

Напомена: Различит број одговора.

3.1 Мјесто обављања привредне дјелатности

Мјесто обављања привредне дјелатности	Број
Привредни субјекат обавља дјелатност у властитим просторима	42
Привредни субјекат не обавља дјелатност у властитим просторима	6

Напомена: Укупно 48 одговора

4. Фактори пословног окружења

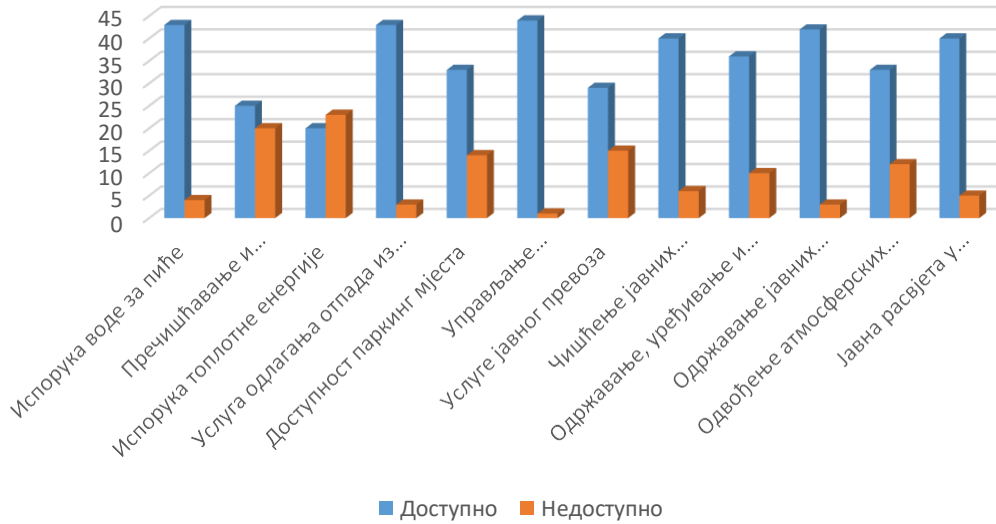
Фактори	Број одговора	Утицај фактора на пословање			
		Врло ограничавајући	Ограничавајући	Без утицаја	Позитиван утицај
Економски фактор (ниво и флукуације привредне активности, стопе незапослености и запослености, цијене рада, добара и услуга, инфлација, каматне стопе, ниво пореза и доприноса итд.)	47	16	29	1	1
Политички амбијент и легислатива (законодавство) (дјеловање свих нивоа власти, законска рјешења, општа политичка стабилност и амбијент итд.)	47	9	20	11	7

Демографски фактори (старосна, полна и етничка структура становништва, куповна моћ на домаћем тржишту, понуда радне снаге, миграције итд.)	47	15	27	3	2
Друштвени фактори (менталитет, ставови, вриједност, етика и стил живота итд.)	46	4	19	18	5
Технологија (ниво техничке опремљености, технолошка и организациона достигнућа, ниво стручних и научних знања итд.)	46	8	22	10	6
Конкуренција из земаља у окружењу	47	4	19	23	1
Конкуренција на глобалном нивоу	47	8	17	21	1

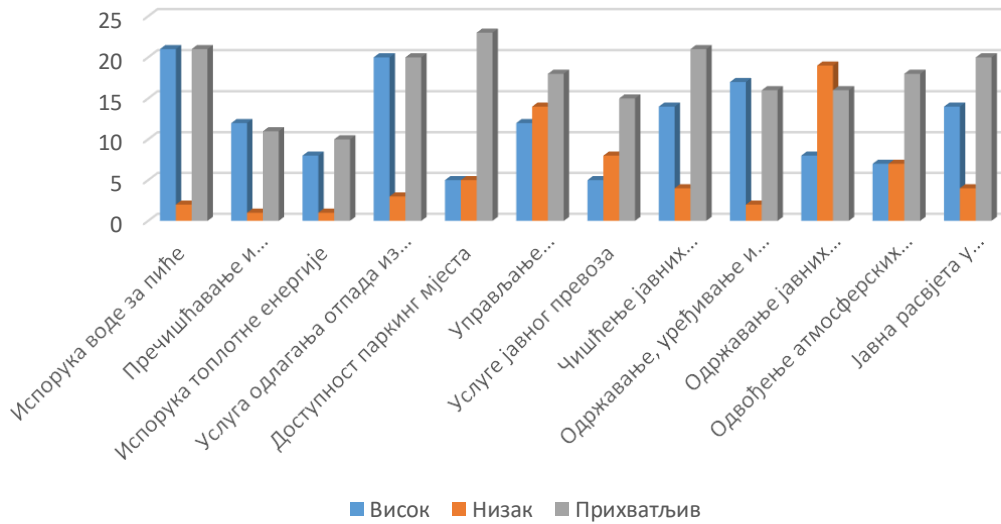
5. Задовољство квалитетом комуналних услуга у граду Градишци

Комунална услуга	Доступност			Квалитет				Цијена			
	Укупан број одговора	Доступна	Недоступна	Укупан број одговора	Висок квалитет	Низак квалитет	Прихватљив	Укупан број одговора	Висока цијена	Ниска цијена	Прихватљива цијена
Испорука воде за пиће	47	43	4	44	21	2	21	44	6	1	37
Прочишћавање и одвођење отпадних вода	45	25	20	24	12	1	11	25	3	2	20
Испорука топлотне енергије	43	20	23	19	8	1	10	20	4	0	16
Услуга одлагања отпада из стамбених и пословних простора	46	43	3	43	20	3	20	42	15	1	26
Доступност паркинг мјеста	47	33	14	33	5	5	23	32	5	0	27
Управљање кабловским канализацијама за ком. каблове и системе, доступност интернета и кабловске услуге	45	44	1	44	12	14	18	43	15	0	28
Услуге јавног превоза	44	29	15	28	5	8	15	28	9	0	19
Чишћење јавних површина у насељеним мјестима	46	40	6	39	14	4	21	38	2	0	36
Одржавање, уређивање и опремање јавних зелених и рекреационих површина	46	36	10	35	17	2	16	34	1	0	33
Одржавање јавних саобраћајних површина у насељеним мјестима	45	42	3	43	8	19	16	38	9	2	27
Одвођење атмосферских падавина са јавних површина	45	33	12	32	7	7	18	29	7	1	21
Јавна расвјета у насељеним мјестима	45	40	5	38	14	4	20	34	5	0	29

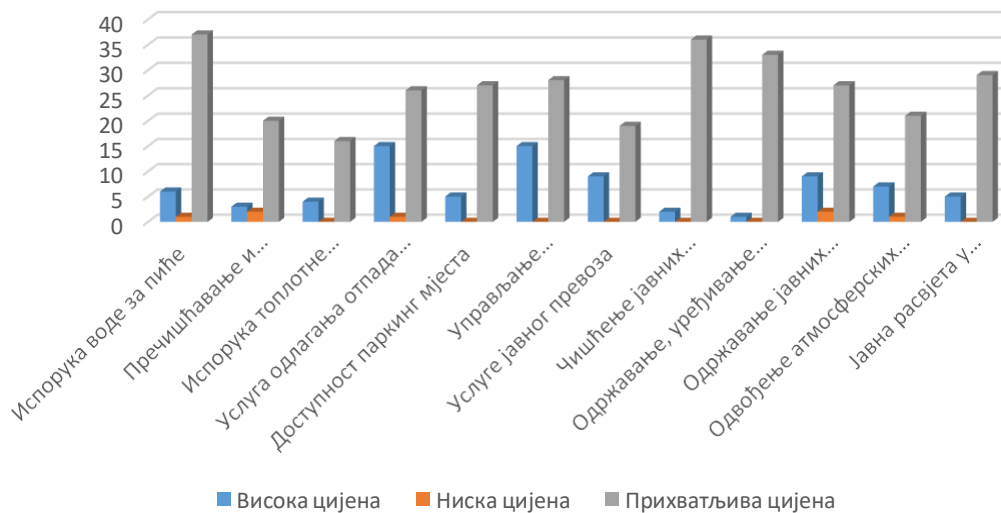
Доступност комуналних услуга

Квалитет комуналних услуга

Цијена комуналних услуга

6. Висина цијена комуналних такса и накнада

Висина цијена комуналних такса и накнада	Број
Ниска цијена	0
Приступачна цијена	29
Висока цијена	18

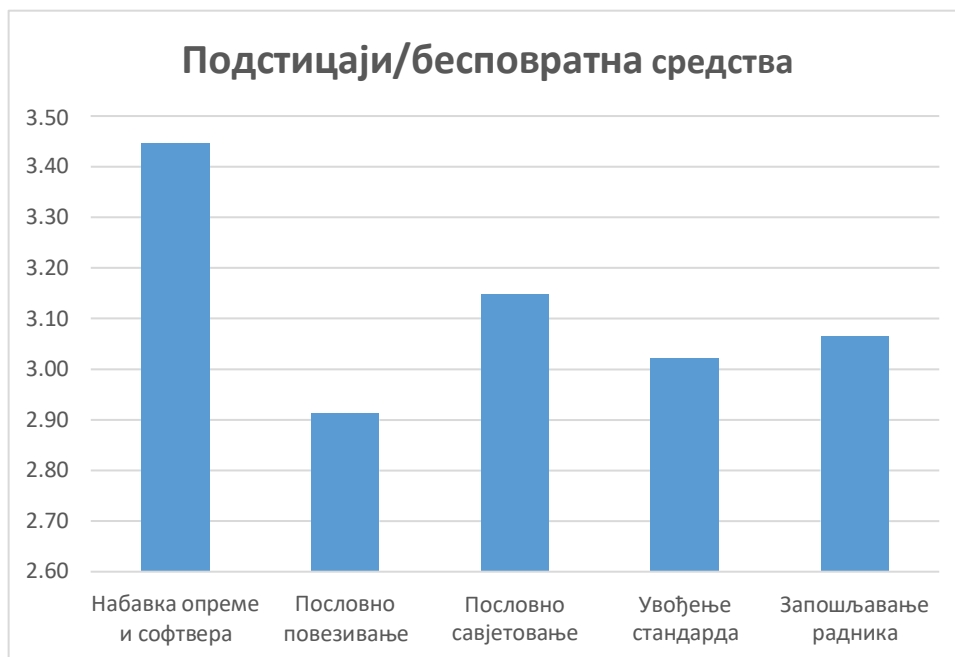
Напомена: Укупно 47 одговора.

7. Подстицајна / бесповратна средства

Значај подстицајних / бесповратних средстава	Средња оцена
Набавка опреме и софтвера	3,45
Пословно повезивање (B2B сусрети, сајмови, студијска путовања итд.)	3,00
Пословно савјетовање	3,15
Увођење стандарда	3,00
Запошљавање радника	3,07

Напомена: Укупно 48 одговора

8. Рад Привредног савјета града Градишка

Да ли сте упознати са радом Привредног савјета Града	Број
Одговор ДА	33
Одговор НЕ	15

Напомена: Укупно 48 одговора

9. Задовољство радом Привредног савјета Града

Да ли сте задовољни са радом Привредног савјета Града (уколико је одговор на претходно питање ДА)	Број
Одговор ДА	25
Одговор НЕ	1

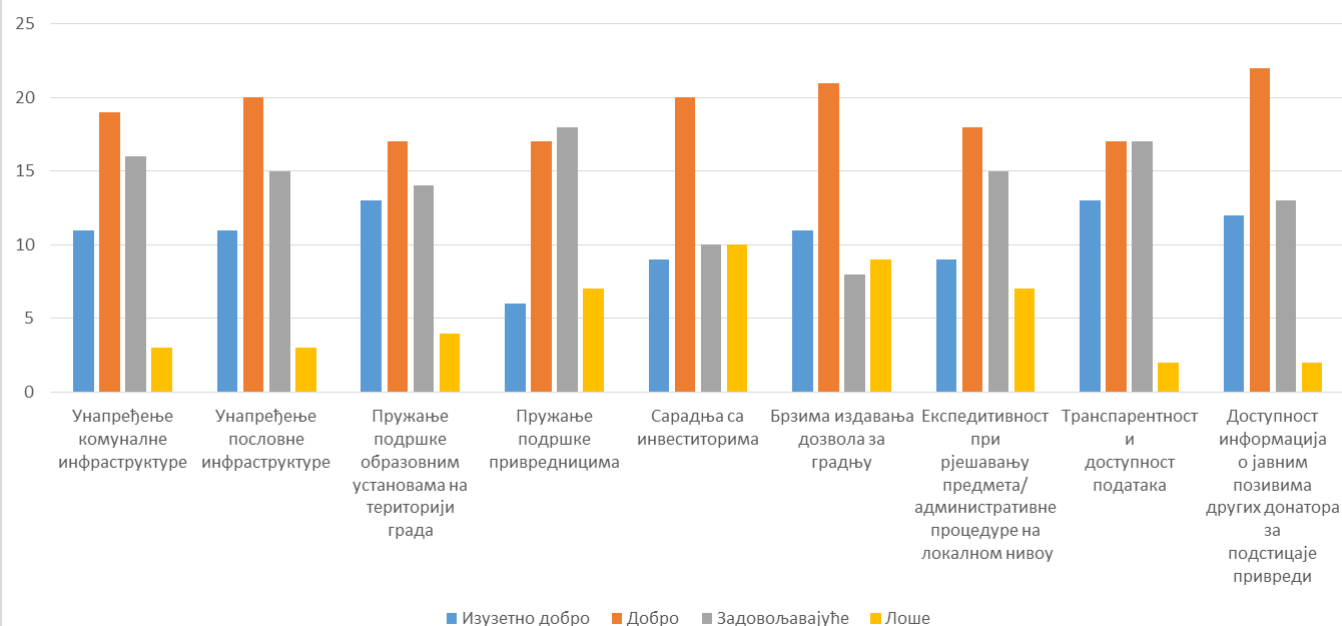
Напомена: Укупно 26 одговора

10. Оцјена активности Градске управе на стварању повољног пословног окружења

Оцјена активности Градске управе на стварању повољног пословног окружења	Укупан број одговора	Изузетно добро	Добро	Задовољавајуће	Лоше
Унапређење комуналне инфраструктуре	49	11	19	16	3
Унапређење пословне инфраструктуре (ресурсни центри, пословни инкубатори, кластери, инд.зоне и др.)	49	11	20	15	3
Пружање подршке образовним установама на територији града	48	13	17	14	4
Пружање подршке привредницима (кроз програме подршке) које додјељује локална управа	48	6	17	18	7
Сарадња са инвеститорима	49	9	20	10	10
Брзина издавања дозвола за градњу (локацијски, еколошка, грађевинска, употребна) и просторно планске документације	49	11	21	8	9
Експедитивност при рјешавању предмета / административне процедуре на локалном нивоу	49	9	18	15	7
Транспарентност и доступност података	49	13	17	17	2
Доступност информација о јавним позивима других донатора за подстицаје привреди	49	12	22	13	2

Оцјена активности Градске управе на стварању повољног пословног окружења

III. СВЕУКУПНА АНАЛИЗА И ПРЕПОРУКЕ

Анкетирање 50 пословних субјеката са подручја града Градишка дало је одређене смјернице о стању и потребама привреде града. Анализа и препоруке које слиједе изведене су на основу добијених информација на дефинисаном узорку од 50 привредних субјеката.

Анализа

- Квалификациона структура радне снаге у градишкој привреди (на дефинисаном узорку) показује да су у радним процесима најзаступљенији радници са средњом стручном спремом и квалификовани радници. Исто тако, када је у питању полна структура, заступљеност мушкараца и жена је благо на страни мушкараца (52:48%).
- У привреди града Градишка најзаступљенији су радници животне доби од 35 до 40 година, након чега слиједе радници од 40 до 45 година живота.
- Од укупног броја анкетираних, 60.42% предузећа се изјаснило да је заинтересовано за пријем ученика за обављање ученичке праксе.
- Од укупно 17 привредних субјеката, код којих ученици обављају практичну наставу њих 76.47% је задовољно знањем и вјештинама ученика стеченим у образовном процесу. Највећи број анкетираних привредних субјеката спреман је да издвоји мјесечну надокнаду за обављање ученичке праксе, као и топли оброк, док је мањи дио привредника за обављање ученичке праксе понудио могућност стипендирања, као и плаћен превоз.
- Када је ријеч о недоступним занимањима на тржишту рада анкетирани привредни субјекти су истакли да су то: машински инжењери, грађевински инжењери, дипломирани економисти, доктори медицине, текстилни техничари, ветеринари, CNC оператери, електричари, тесари, зидари, армирачи, столари и тапетари, шивачи, кројачи, вариоци и бравари, возачи теретних возила и др.
- Као најважнији видови подршке у области запошљавања, анкетирани привредни субјекти су истакли финансијску подршку, потом обуку радника, те посредовање при запошљавању.
- На основу узорка од 49 испитаника потребу за сезонском радном снагом истакло је 16,33% анкетираних.
- Када су у питању инвестиције, значајан број анкетираних привредника је највећи дио свог финансијског потенцијала инвестирао у машине, опрему и транспортна средства, што је планирано наставити и током 2023. године.
- Од укупног броја анкетираних, 87.50% привредника своје пословне

активности обавља у властитом пословном простору.

- Као најважније факторе пословног окружења, анкетирани привредници су навели економске факторе, демографске факторе, технологију, те политички амбијент и конкуренцију (из земаља у окружењу и на глобалном нивоу).
- По питању задовољства комуналним услугама, вршено је мјерење доступности, квалитета и цијена, на основу којих су највећу просјечну оцјену, по сва три критеријума, добиле услуге одлагања отпада и испоруке воде за пиће, док су најниже оцјене добили управљање кабловским канализацијама за комуникацијске каблове и системе, доступност интернета и кабловске услуге и одржавање јавних саобраћајних површина у насељеним мјестима.
- Цијена комуналних такса и накнада је оцијењена као приступачна од стране 62% анкетираних привредних субјеката.
- Када су у питању подстицаји, анкетирани привредници су се изјаснили да су им подстицаји најпотребнији за набавку опреме и софтвера, затим за пословно савјетовање, након чега слиједи запошљавање радника, те пословно повезивање и увођење стандарда.
- Од укупног броја анкетираних, 69% су се изјаснили да су упознати са радом Привредног савјета града Градишка. Исто тако, од укупног броја упознатих привредних субјеката са радом Привредног савјета, 94% је изразило задовољство радом овог тијела.
- Активности Градске управе, које се односе на стварање повољног пословног окружења, највећи број привредних субјеката је оцијенио као „добро“ и то сљедећим редосљедом:
 - Доступност информација о јавним позивима других донатора за подстицаје привреди;
 - Брзина издавања дозвола за градњу;
 - Сарадња са инвеститорима и унапређење пословне инфраструктуре;
 - Унапређење комуналне инфраструктуре;
 - Експедитивност при рјешавању предмета/административне процедуре на локалном нивоу;
 - Пружање подршке привредницима (кроз програме подршке), пружање подршке образовним установама на територији града и транспарентност и доступност података.

Препоруке

- У привреди града Градишка у односу на годину раније, дошло је до побољшања свих привредних показатеља, као што су повећање запослености, смањење броја незапослених, али и повећања броја привредних субјеката, нето плате, спољнотрговинске размјене,

покривености увоза извозом и др. С тим у вези и у предстојећем периоду неопходно је наставити са активностима стварања што бољег пословног амбијента кроз улагања у развој комуналне, али и пословне инфраструктуре. Неопходно је наставити са активностима везаним за привлачење и подстицање домаћих и страних инвестиција, кроз промоцију града као мјеста са повољним условима за пословање. Такође, неопходно је наставити са активностима везаним за обезбјеђење бесповратних средстава од међународних институција и организација у оквиру актуелних јавних позива намијењених развоју привреде.

- Максимум напора усмјерити на очување постојеће привредне структуре, посебно малих и средњих привредних субјеката, који чине кичму градишке економије.
- Максимално подстицати процес умрежавања привредних субјеката (кластеризације), које би довело до веће конкурентности на страним тржиштима, а што би утицало на технолошки напредак кроз повећано улагање у развој. Овај процес би довео и до помјерања потреба за радном снагом, што би утицало на повећање плата и услова рада.
- С обзиром на исказану потребу за радном снагом, неопходно је наставити процес прилагођавања уписне политике у школама, са потребама привреде града Градишка.
- Наставити са активностима везаним за процесе преквалификација, доквалификација и оспособљавања, како би се знања и искуства што већег броја незапослених радника прилагодила потребама привреде.
- Радити на јачању људских потенцијала у привредним субјектима града Градишка, јер је за савремени приступ локалном економском развоју и јачању повољног пословног окружења неопходно континуирано улагање у развој људских потенцијала.
- Наставити са активностима везаним за јачање свијести привредних субјеката о значају пословног савјетовања и увођењу стандарда, али и о важности аплицирања на јавне позиве како страних, тако и домаћих донатора.
- Уз помоћ подстицаја са локалног и републичког нивоа, бесповратних средстава која привредни субјекти могу обезбиједити од међународних и домаћих донатора, као и уз помоћ страних директних инвестиција, радити на подизању нивоа укупног развоја (посебно технолошког), што ће створити предуслове за подизање нивоа конкурентности, а што треба да допринесе повећању нивоа зарада, као и животног стандарда цјелокупног становништва.

В. Д. НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА

Дарко Врховац с.р.